

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9Sžsk/90/2019
Identifikačné číslo spisu: 7018201060
Dátum vydania rozhodnutia: 25.11.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Judita Kokolevská
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:7018201060.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Judity Kokolevskej a členiek senátu JUDr. Viery Nevedelovej a JUDr. Violy Takáčovej, PhD. v právnej veci žalobcu: W. B., nar.: XX.XX.XXXX, bytom T. XX, XXX XX N., zastúpeného: JUDr. Roland Kovács, advokát, so sídlom Mäsiarska 30, 040 01 Košice, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, ústredie, so sídlom Ul. 29. augusta č. 8 a 10, Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej č. 50779-8/2018-BA z 20.09.2018, o kasačnej sťažnosti žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach, č. k. 2Sa/49/2018 z 5. marca 2019 takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť z a m i e t a.

Účastníkom náhradu trov kasačného konania n e p r i z n á v a.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Košiciach rozsudkom, č. k. 2Sa/49/2018 z 5. marca 2019 zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal zrušenia rozhodnutia žalovanej č. 50779- 8/2018- BA z 20.09.2018 (ďalej len preskúmané rozhodnutie), ktorým žalovaná zamietla odvolanie žalobcu a potvrdila rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočky Košice č. 5658/2018-KEM-DvN z 12.03.2018 (ďalej len „prvostupňové rozhodnutie“). Prvostupňovým rozhodnutím pobočka Košice rozhodla, že žalobca podľa § 104 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon č. 461/2003 Z.z.) a podľa čl. 61 Nariadenia (ES) Európskeho parlamentu a Rady č.883/2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia (ďalej len základné nariadenie) nemá nárok na dávku v nezamestnanosti.

2. Krajský súd mal z obsahu administratívneho spisu preukázané, že žalobca bol dňom 03.01.2018 zaradený do evidencie uchádzačov o zamestnanie na Úrade práce, sociálnych vecí a rodiny Košice. Žiadosť o dávku v nezamestnanosti si uplatnil na pobočke Sociálnej poisťovne, Košice dňa 16.01.2018. Žalobca v rozhodnom období, t.j. v období štyroch rokov pred zaradením do evidencie uchádzačov o zamestnanie, od 03.01.2014 do 02.01.2018 nepreukázal žiadnu dobu poistenia v nezamestnanosti na území Slovenskej republiky. Na územie Veľkej Británie žalobca odišiel ako 13-ročný spolu s matkou. Obaja nasledovali otca, ktorý tam už rok žil a pracoval. Vzhľadom na uvedené žalovaný, ako aj

prvostupňový správny orgán, boli povinní v správnom konaní posúdiť, či túto dobu je možné zohľadniť na účely vzniku nároku na dávku v nezamestnanosti v súlade s článkom 61 základného nariadenia. Túto dobu poistenia v nezamestnanosti na území Veľkej Británie je možné zohľadniť iba vtedy, ak je preukázané zachovanie pevných väzieb a bydliska na území Slovenskej republiky počas výkonu posledného zamestnania na území členského štátu EÚ, t.j. v preskúvanom prípade Veľkej Británie.

3. Žalobca namietal, že dĺžka pobytu na území Veľkej Británie bola kratšia ako na území Slovenskej republiky a že žalovaná nesprávne hodnotila jeho situáciu v zmysle článku 11 ods.1, čo sa týka vykonávaných zamestnaní, ktoré mali iba brigádnicový charakter, a vzhľadom na počet hodín bolo potrebné posúdiť celkovú stabilitu zamestnania, a nie iba posledný pracovný pomer, ktorý sa končil výpoveďou. Podľa názoru krajského súdu žalovaná dostatočne podrobne zistila, kde a ako dlho bol žalobca na území Veľkej Británie zamestnaný, pričom jeho pracovný pomer trval v prvom zamestnaní od septembra 2012 do apríla 2015, v druhom bol zamestnaný od apríla 2015 do júla 2017, a napokon v treťom od augusta 2017 do decembra 2017. Žalovaná posúdila dĺžku trvania žalobcových pracovných pomerov, a vzala do úvahy aj tú skutočnosť, že medzi jednotlivými pracovnými pomermi sa žalobca zdržiaval naďalej na území Veľkej Británie. Záver žalovanej, že pracovnú situáciu žalobcu vo Veľkej Británii je potrebné hodnotiť ako stabilnú, s prioritou na orientáciu na britský pracovný trh, je podľa názoru krajského súdu logický a správny, zodpovedajúci zisteným skutočnostiam. Žalobca namietal, že jeho odchod na územie Veľkej Británie bol „vynútený“, keďže ako maloletý musel odísť s matkou, ale na Slovensku žili jeho starí rodičia, ktorých pravidelne navštevoval. Vzhľadom na to, že žalobca žil vo Veľkej Británii v spoločnej domácnosti so svojimi rodičmi a bratom, ktorý sa narodil už vo Veľkej Británii, pričom toto obdobie trvalo 11 rokov, záver žalovanej, že táto rodinná situácia u žalobcu svedčí o vytvorení centra jeho záujmov vo Veľkej Británii, je správna. Aj vyhodnotenie bytovej situácie z hľadiska jej stability, ukazuje na to, že na území Veľkej Británie žalobca býval spolu s rodičmi a bratom v rodinnom dome, ktorý vo vlastníctve jeho rodičov. Na území Slovenska býva v byte, ktorý patrí jeho starej matke. Žalobca tvrdil, že si kúpil pozemok, ktorý mieni využiť na stavbu domu. Z výpisu listu vlastníctva však vyplýva, že pozemok sa nachádza v extraviláne obce Košice - Krásna, pričom ide o ornú pôdu.

4. Žalobnú námietku, že pri posudzovaní nároku na dávky v nezamestnanosti nemožno zúžiť dokazovanie iba na centrum záujmov a bydlisko na území Slovenska, ale je potrebné vzhľadom na to, že žalobca preukázal dobu poistenia na území iného členského štátu EÚ, od 30.12.2013 do 29.12.2017, postupovať podľa článku 65 ods.5 základného nariadenia, krajský súd nepovažoval za opodstatnenú vzhľadom na to, že žalobca mal predovšetkým zákonnú možnosť požiadať o dávku v nezamestnanosti na území Veľkej Británie, keď koordináčne predpisy určujú, že pri skončení výkonu zárobkovej činnosti by si nezamestnaní mali uplatňovať nárok na dávku v nezamestnanosti v štáte, v ktorom práve skončili zamestnanie. Žalobca túto možnosť nevyužil, a keďže požiadal o dávku v nezamestnanosti na území Slovenskej republiky, dobu poistenia v nezamestnanosti, ktorú dosiahol vo Veľkej Británii, je možné zohľadniť v konaní o nároku na dávku v nezamestnanosti len v prípade zachovania pevných väzieb na území Slovenskej republiky.

5. Žalobca poukázal na rozpor v údajoch vo formulári U1 a U002 príslušnej britskej inštitúcie ohľadom spôsobu skončenia posledného pracovného pomeru. Uviedol, že žalovaná tento rozpor neodstránila, napriek tomu vo veci konala tak, ako keby jeho pracovný pomer skončil výpoveďou. Krajský súd rovnako ako žalovaná, poukázal na to, že v žiadosti o dávku v nezamestnanosti vo vyhlásení žalobcu na účely posúdenia bydliska zo 16.01.2018 a z formulára U002 zo 06.04.2018 vyplýva, že dôvodom ukončenia posledného zamestnania žalobcu vo Veľkej Británii bola výpoveď zamestnanca, a je preto dôvodný predpoklad, že žalobcovi by podľa britských právnych predpisov nárok na dávku v nezamestnanosti nevznikol, keďže jedným z dôvodov vylučujúcich priznanie nároku na túto dávku je ukončenie pracovného pomeru výpoveďou z podnetu zamestnanca. Pre meritórne rozhodnutie vo veci však bolo rozhodujúce zistenie, či si žalobca počas posledného zamestnania vo Veľkej Británii zachoval pevné väzby a bydlisko na území Slovenskej republiky. Dĺžka prítomnosti na území členského štátu Európskej únie (Veľkej Británie) od nadobudnutia plnoletosti a situácia žalobcu (jeho orientácia na britský pracovný trh, rodinné väzby, stabilná bytová situácia na území Veľkej Británie) svedčia o tom, že nemal

zachované bydlisko na území Slovenskej republiky. Krajský súd mal za to, že v danom prípade žalovaná správne určila bydlisko žalobcu podľa článku 11 vykonávacieho nariadenia na území Veľkej Británie.

6. Proti uvedenému rozsudku podal v zákonnej lehote kasačnú sťažnosť žalobca (ďalej aj sťažovateľ), ktorú odôvodnil podľa § 440 ods. 1 písm. g) zákona č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok (ďalej len SSP) tým, že krajský súd rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci. Sťažovateľ sa nestotožnil s právnym názorom krajského súdu, ktorý uzavrel, že žalobca počas pobytu vo Veľkej Británii nemal zachované bydlisko na území Slovenskej republiky. Krajský súd podľa jeho názoru nezohľadnil a nevyhodnotil všetky ním uvedené skutočnosti. Sťažovateľ odmieta, že bol orientovaný na pracovný trh, podľa jeho názoru táto skutočnosť nevyplýva z dokazovania. Opakovane uviedol, že jeho pracovné pomery mali iba brigádnicový charakter, boli dočasné iba za účelom prilepšenia si a neboli vykonávané v odbore, ktorý vyštudoval. K rodinným väzbám opakovane uviedol, že v čase odchodu do Veľkej Británie mal 13 rokov a nemožno preto hovoriť o tom, že by chcel opustiť Slovenskú republiku. Sťažovateľovi nie je zrejmé na základe čoho súd vyhodnotil rodinnú situáciu vo Veľkej Británii ako priaznivejšiu ako na území Slovenskej republiky, kde mal zachované väzby so starými rodičmi a priateľkou. K stabilnej bytovej situácii uviedol, že krajský súd správne vyhodnotil jeho bytovú situáciu vo Veľkej Británii ako stabilnú, kde sťažovateľ žil v rodinnom dome vo vlastníctve jeho rodičov s nimi a jeho bratom. Na území Slovenskej republiky sťažovateľ žije v byte so starou mamou v jej vlastníctve, a preto nevidí dôvod, prečo krajský súd vyhodnotil jeho bytovú situáciu vo Veľkej Británii stabilnejšie. Okrem toho je sťažovateľ vlastníkom nehnuteľnosti v Slovenskej republike. Krajský súd podľa názoru sťažovateľa tiež neprihliadol na jeho početné návštevy starých rodičov na Slovensku. S prihliadnutím na všetky okolnosti sa sťažovateľ domnieva, že je potrebné dospieť k záveru, že mal centrum záujmov na území Slovenskej republiky. Žiadal rozsudok krajského súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie alternatívne zmeniť tak, že zruší preskúmané rozhodnutie žalovanej.

7. Žalovaná sa vo vyjadrení ku kasačnej sťažnosti v celom rozsahu stotožnila s odôvodnením rozsudku krajského súdu.

8. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd kasačný (§ 438 ods. 2 SSP), po zistení, že kasačnú sťažnosť podal včas účastník konania, bez nariadenia pojednávania (§ 455 SSP) preskúmal vec a dospel k záveru, že kasačná sťažnosť žalobcu nie je dôvodná.

9. Podľa § 104 ods. 1 zákona o sociálnom poistení poistenec má nárok na dávku v nezamestnanosti, ak v posledných štyroch rokoch pred zaradením do evidencie uchádzačov o zamestnanie bol poistený v nezamestnanosti najmenej dva roky.

10. Podľa článku 61 ods.1 základného nariadenia príslušná inštitúcia členského štátu, ktorého právne predpisy podmieňujú nadobudnutie, zachovanie, znovu nadobudnutie alebo trvanie nároku na dávky dosiahnutím dôb poistenia, zamestnania, alebo samostatnej zárobkovej činnosti, v potrebnom rozsahu zohľadní doby poistenia, zamestnania, alebo samostatnej zárobkovej činnosti, dosiahnuté podľa právnych predpisov ktoréhokoľvek členského štátu, ako keby boli dosiahnuté podľa právnych predpisov, ktoré uplatňuje. Ak však uplatniteľné právne predpisy podmieňujú nárok na dávky dosiahnutím dôb poistenia, vtedy doby zamestnania alebo samostatnej zárobkovej činnosti dosiahnutej podľa právnych predpisov iného členského štátu sa zohľadnia, iba ak by sa takéto doby považovali za doby poistenia a boli dosiahnuté v súlade s uplatniteľnými právnymi predpismi.

11. Podľa článku 61 ods. 2 základného nariadenia s výnimkou prípadov uvedených v čl. 65 ods. 5 písm. a) sa uplatňovanie odseku 1 tohto článku podmieňuje tým, že daná osoba bezprostredne ukončila v súlade s právnymi predpismi, podľa ktorých sa uplatňuje nárok na dávky:

1. - doby poistenia, ak tieto právne predpisy vyžadujú doby poistenia,
2. - doby zamestnania, ak tieto právne predpisy vyžadujú doby zamestnania, alebo,
3. - doby samostatne zárobkovej činnosti, ak tieto právne predpisy vyžadujú doby samostatnej zárobkovej činnosti.

12. Podľa článku 65 ods. 5 písm. a) základného nariadenia nezamestnaná osoba uvedená v prvej vete

odseku 2 (úplne nezamestnaná osoba, ktorá počas svojej poslednej činnosti ako zamestnanec alebo samostatne zárobkovo činná osoba, mala bydlisko v členskom štáte inom, ako je príslušný štát, a ktorá má naďalej bydlisko v tomto štáte, alebo sa vráti do tohto štátu), poberá dávky v súlade s právnymi predpismi členského štátu bydliska, ako keby sa na ňu vzťahovali tieto právne predpisy počas jej poslednej činnosti ako zamestnanec, alebo samostatne zárobkovo činná osoba. Tieto dávky poskytujú inštitúcia miesta bydliska.

13. Podľa článku 11 ods.1 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 987/2009, ktorým sa stanovuje postup vykonávania nariadenia (ES) č. 883/2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia (ďalej len „vykonávacie nariadenie“) ak rozdiel v stanoviskách inštitúcií dvoch alebo viacerých členských štátov o určenie bydliska osoby, na ktorú sa uplatňuje základné nariadenie, tieto inštitúcie po vzájomnej dohode určia centrum záujmov dotknutej osoby na základe celkového posúdenia všetkých dostupných informácií súvisiacich s príslušnými skutočnosťami, ktoré môžu obsahovať:

a) dĺžku a trvalosť prítomnosti na území dotknutých členských štátov,

b) situáciu dotknutej osoby, vrátane:

i) povahy a osobitných vlastností každej vykonávanej činnosti, predovšetkým miesta, kde sa takáto činnosť zvyčajne vykonáva, trvalosť tejto činnosti a dĺžky trvania každej pracovnej zmluvy,

ii) jej rodinného stavu a rodinných väzieb,

iii) vykonávania akejkoľvek nezárobkovej činnosti,

iv) v prípade študentov zdroj ich príjmov,

v) jej bytovej situácie, najmä toho, či je táto situácia stabilná,

vi) členského štátu, ktorý sa považuje za miesto bydliska osoby na daňové účely

14. Spornou otázkou v danom prípade bolo posúdenie, či si žalobca zachoval počas výkonu zamestnania vo Veľkej Británii centrum záujmov a bydlisko na území Slovenskej republiky.

15. Sťažovateľ opakuje v kasačnej sťažnosti námietky a dôvody, ktoré uviedol v rámci konania pred krajským súdom ako aj v rámci administratívneho konania. Kasačný súd sa v plnom rozsahu stotožňuje s právnym názorom krajského súdu v napadnutom rozsudku, ktorý považuje za vecne správny a náležité odôvodnený. Je potrebné uviesť, že každej sťažovateľom uvedenej námietke sa krajský súd v odôvodnení rozsudku venoval a vysporiadal sa s ňou. Kasačný súd nepovažuje za účelné rozsiahlo opakovať argumentáciu uvedenú v rozsudku krajského súdu, a preto sa v rámci odôvodnenia sústredí predovšetkým na námietky uvedené v kasačnej sťažnosti.

16. V súvislosti s námietkou sťažovateľa, že nebol orientovaný na pracovný trh vo Veľkej Británii, kasačný súd poukazuje na ods. 35 odôvodnenia rozsudku krajského súdu, kde je uvedené, že okrem dĺžky pracovných pomerov na území Veľkej Británie bola zohľadnená aj skutočnosť, že medzi jednotlivými pracovnými pomermi sťažovateľ zotrval na území Veľkej Británie. Kasačný súd zhodne so závermi krajského súdu vyhodnotil, že žalovaná správne usúdila sťažovateľovu orientáciu na pracovný trh vo Veľkej Británii, ak prihliadla na to, že sťažovateľ bol zamestnaný na území Veľkej Británie v 3 pracovných pomeroch, ktoré celkovo trvali viac ako 5 rokov (v porovnaní s pracovnou históriou na území Slovenskej republiky, kde mal sťažovateľ jeden pracovný pomer trvajúci 3 dni v roku 2012), pričom sa medzi jednotlivými pracovnými pomermi zdržiaval na území Veľkej Británie. Uvedené skutočnosti svedčia o tom, že sťažovateľ sa prioritne snažil zamestnať predovšetkým na území Veľkej Británie. Kasačný súd nepovažuje za relevantné, či tieto pracovné pomery sťažovateľ vykonával v oblasti, ktorú vyštudoval, ani či tieto mali alebo nie brigádnický charakter.

17. Námietku sťažovateľa, že nie je zrejmé na základe čoho súd vyhodnotil rodinnú situáciu vo Veľkej Británii ako priaznivejšiu ako na území Slovenskej republiky, kde mal zachované väzby so starými rodičmi a priateľkou, kasačný súd považuje za nedôvodnú a poukazuje na odôvodnenie rozsudku krajského súdu v bode 36, kde krajský súd zdôvodnil správnosť záverov žalovanej ohľadom sťažovateľových rodinných väzieb a bývania. Zároveň kasačný súd dopĺňa, že sťažovateľ sa napriek tvrdeným užším rodinným väzbám na území Slovenskej republiky ani po dosiahnutí plnoletosti resp. ukončení strednej školy na Slovensko nevrátil, ale naďalej zotrval na území Veľkej Británie spolu s

rodičmi a mladším bratom, kde sa zamestnal.

18. Čo sa týka bytovej situácie, sám sťažovateľ v podanej kasačnej sťažnosti označuje záver žalovanej o stabilite bývania vo Veľkej Británii za správny, pričom tvrdí, že bytovú situáciu na území Veľkej Británie ako aj na území Slovenskej republiky mal stabilnú. Kasačný súd považuje úvahy o tom, či bola sťažovateľova bytová situácia stabilnejšia vo Veľkej Británii v dome rodičov alebo na Slovensku v byte starej matky za nepodstatné. Možnosť porovnateľne stabilného bývania na území Slovenskej republiky sama o sebe nie je dôvodom pre vyvodenie záveru o zachovaní bydliska sťažovateľa na území Slovenskej republiky. Sťažovateľ žil vo Veľkej Británii počas štúdia a neskôr počas zamestnania v dome rodičov s rodičmi a mladším bratom, z čoho je zrejmé, že mal stabilné bývanie. Zároveň je potrebné dodať, že stabilitu bytovej situácie na území Slovenskej republiky neovplyvňuje vlastníctvo nehnuteľností (ornej pôdy, garáže) sťažovateľa, ktoré z objektívnych dôvodov nie je možné využívať na bývanie. Z uvedených dôvodov aj kasačný súd vyhodnotil záver žalovanej o stabilnej bytovej situácii vo Veľkej Británii za odôvodnený.

19. Vzhľadom na vyššie uvedené dôvody kasačný súd dospel k záveru, že sťažovateľ neuviedol žiadne skutočnosti, ktoré by odôvodňovali zrušenie rozsudku krajského súdu prípadne preskúmaného rozhodnutia žalovanej, a preto kasačnú sťažnosť žalobcu ako nedôvodnú podľa § 461 SSP zamietol.

20. O trovách konania rozhodol podľa § 167 ods. 1 v spojení s § 467 ods. 1 SSP tak, že neúspešnému sťažovateľovi náhradu trov kasačného konania nepriznal a žalovanej nárok na náhradu trov konania v zásade neprináleží.

21. Toto rozhodnutie prijal Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.